

Ποιότητα της νομοθεσίας και νομοτεχνική

Professor Dr. Helen Xanthaki, UCL

Dean, Postgraduate Laws Programmes, University of London Worldwide

Προεδρος Διεθνούς Εταιρίας Νομοθεσίας

Μέλος της Επιτροπής Ποιότητας της Νομοπαρασκευαστικής
Διαδικασίας

Dr. Maria Mousmouti, Associate Research Fellow, Institute of Advanced
Legal Studies, University of London

Τι είναι η νομοθέτηση;

Νομοθέτηση = διαδικασία λήψης αποφάσεων σχετικά με το **περιεχόμενο**, την **οργάνωση** και την **διατύπωση** της νομοθετικής ύλης.

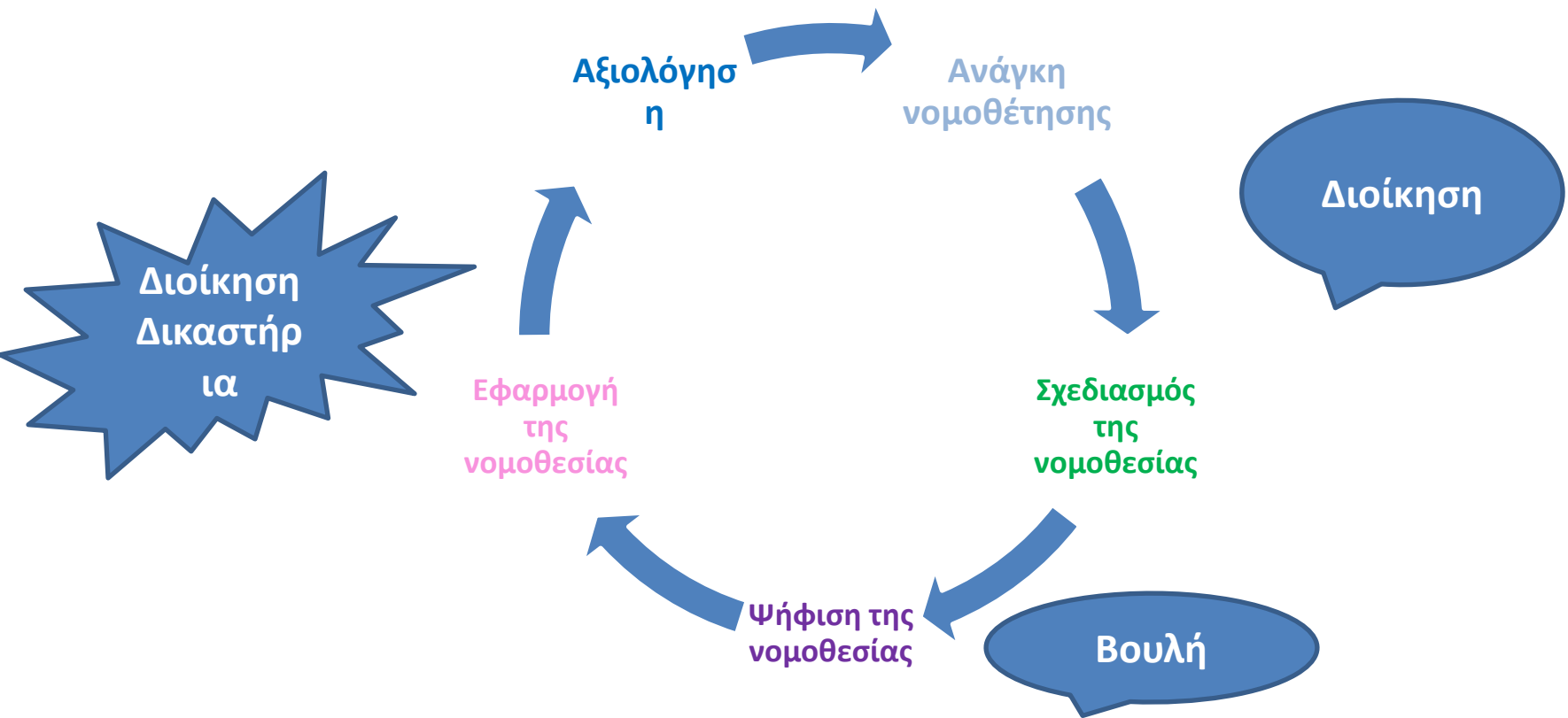
Κριτήριο = **αποτελεσματικότητα** = νομοθετικό κείμενο που μπορεί να πετύχει τους σκοπούς του

α) κανόνες που είναι **απαραίτητοι** και **κατάλληλοι** για την επίτευξη των στόχων πολιτικής

β) ένα **νομοτεχνικά άρτιο** κείμενο

γ) αποτελεσματική **επικοινωνία των νομοθετικών μηνυμάτων** στις ομάδες στόχους που αφορούν.

Ο κύκλος ζωής της νομοθεσίας

Ποιά είναι η δουλειά του νομοθέτη;

Η νομοθέτηση έχει τριπλή διάσταση

- «**μεταγραφή**» των στόχων πολιτικής σε νομοθετικές διατάξεις, όπου είναι απαραίτητο
- **Σχεδιασμό** αποτελεσματικής νομοθεσίας
- **Επικοινωνία** των «μηνυμάτων» της νομοθεσίας

Γιατί νομοθετώ;

Η νομοθεσία ως μέσο διακυβέρνησης

- Η νομοθεσία είναι ένα από τα πολλά μέσα διακυβέρνησης:
 - Οι κυβερνήσεις εκλέγονται για να κυβερνήσουν με βάση το προεκλογικό τους πρόγραμμα
 - Μια έκφανση διακυβέρνησης είναι η ρύθμιση των τομέων δραστηριότητας των πολιτών
 - Αυτή η ρύθμιση επιτυγχάνεται, μεταξύ άλλων, και με τη νομοθεσία
 - Συνεπώς, η νομοθεσία είναι ένα μέσο διακυβέρνησης

Ποιότητα νομοθεσίας

- Καλή είναι η νομοθεσία που εκφράζει το είδος, το εύρος, το βάθος και την έκταση της ρύθμισης που επιδιώκει η κυβέρνηση.
- Έτσι, καλή νομοθεσία είναι η αποτελεσματική νομοθεσία
- Δηλαδή, η νομοθεσία που μπορεί, με την σύμπραξη αυτών που την ερμηνεύουν και την εφαρμόζουν, να οδηγήσει στο επιθυμητό αποτέλεσμα διακυβέρνησης, με ένα αποδεκτό κόστος.

ΙΕΡΑΡΧΙΚΗ ΠΥΡΑΜΙΔΑ ΝΟΜΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ

Αποτελεσμα-
τική ρύθμιση

Αποτελεσματικός νόμος
[Effectiveness]
Εξοικονόμηση κόστους

- Ακρίβεια [Clarity]
- Σαφήνεια [Precision]
- Απουσία αμφισημείας [Unambiguity]

- Πολυδιάστατη απλή γλώσσα [Easified language]
- Συμπεριληπτική (ή ουδέτερη) ως προς το φύλο γλώσσα [Gender inclusive]

Καλός νόμος = αποτελεσματικός νόμος

4 στοιχεία αποτελεσματικότητας

- **Στόχος** – τι προσπαθεί να πετύχει ο νόμος;
- **Περιεχόμενο** – πως προσπαθεί να πετύχει τον στόχο του;
 - *τι κανόνες χρησιμοποιεί;*
 - *Τι μηχανισμό εφαρμογής;*
 - *Πως επικοινωνεί τα μηνύματα;*
- **Πλαίσιο** – πως συναρμόζει με το νομικό σύστημα;
- **Αποτελέσματα** – τι πέτυχε ο νόμος;

Η απλή έκφραση στους νόμους:

- Το λεκτικό,
- Την εσωτερική δομή του νομοθετικού κειμένου,
- Την μορφοποίηση (formatting) του νομοθετικού κειμένου, και
- Τη θέση του κειμένου στη νομοθεσία, ως σώμα όλων των νόμων.

Και απαιτεί

Η πολυδιάστατη απλή γλώσσα προϋποθέτει:

- την ταυτοποίηση των συγκεκριμένων χρηστών του συγκεκριμένου νομοθετικού κειμένου
- την τοποθέτηση του κειμένου στο “σωστό” επίπεδο εξειδίκευσης:
 - Νομικής εξειδίκευσης, και
 - Εξειδίκευσης περί το περιεχόμενο (θέμα), και
- την προκαταρκτική εφαρμοστική αξιολόγησή του από τους χρήστες (user testing)

Τίποτα από αυτά δεν υπάρχει στην ελληνική πράξη, αν και απαιτείται από την νέα ΑΣΥΡ

Το λεκτικό

- Στην Ελλάδα οι νόμοι γράφονται ακόμα από ειδικούς για ειδικούς
- Τα συγκεκριμένα νομοθετικά κοινά δεν εντοπίζονται και συνεπώς το λεκτικό δεν προσαρμόζεται σε αυτά

– Νόμος 4808/2021 Για την Προστασία της Εργασίας κλπ

Άρθρο 3 - Πεδίο εφαρμογής

1. Στο παρόν Μέρος εμπίπτουν εργαζόμενοι και απασχολούμενοι στον ιδιωτικό τομέα, ανεξάρτητα από το συμβατικό τους καθεστώς, συμπεριλαμβανομένων των απασχολούμενων με σύμβαση έργου, ανεξαρτήτων υπηρεσιών, έμμισθης εντολής, των απασχολούμενων μέσω τρίτων παρόχων υπηρεσιών, καθώς και άτομα που παρακολουθούν κατάρτιση, συμπεριλαμβανομένων των ασκούμενων και των μαθητευόμενων, εθελοντές, εργαζόμενοι των οποίων η σχέση εργασίας έχει λήξει, καθώς και άτομα που αιτούνται εργασία και εργαζόμενοι στην άτυπη οικονομία.

2. Ως προς τους εργαζόμενους και απασχολούμενους της παρ. 1 στον δημόσιο τομέα, όπως ορίζεται στο άρθρο 14 του ν. 4270/2014 (Α' 143), ανεξάρτητα από το καθεστώς τους, εφαρμόζονται τα άρθρα 4 έως και 8, 13, 14, 15 και αναλογικά το άρθρο 12.

Δομή

- Στην Ελλάδα η δομή των νόμων θεωρείται τεχνικό-νομοτεχνικό θέμα
- Όμως η σειρά/διάταξη των άρθρων μπορεί να αυξήσει αισθητά τις πιθανότητες κατανόησης της νομοθετικής επικοινωνίας
- Η τοποθέτηση των βασικών ρυθμιστικών μηνυμάτων στην αρχή του νόμου εντείνει τη λογική συνοχή, τραβά την προσοχή, και άρα διασφαλίζει την καλύτερη κατανόηση
 - Στον νέο Αναπτυξιακό νόμο 2022 («Ελλάδα Ισχυρή Αναπτυξη») οι επιδοτούμενες επενδύσεις είναι στο άρθρο 5, σελίδα 16 μετά από τις γενικές αρχές και μετά από 17 ορισμούς!

Μορφοποίηση ΗΒ vs Ελλάδας

ELIZABETH II

c. 9

European Union (Notification of Withdrawal) Act 2017

2017 CHAPTER 9

An Act to confer power on the Prime Minister to notify, under Article 50(2) of the Treaty on European Union, the United Kingdom's intention to withdraw from the EU. [16th March 2017]

BE IT ENACTED by the Queen's most Excellent Majesty, by and with the advice and consent of the Lords Spiritual and Temporal, and Commons, in this present Parliament assembled, and by the authority of the same, as follows:—

1 Power to notify withdrawal from the EU

- (1) The Prime Minister may notify, under Article 50(2) of the Treaty on European Union, the United Kingdom's intention to withdraw from the EU.
- (2) This section has effect despite any provision made by or under the European Communities Act 1972 or any other enactment.

2 Short title

This Act may be cited as the European Union (Notification of Withdrawal) Act 2017.

559

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

24 Ιανουαρίου 2022

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αρ. Φύλλου 12

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 4886

Εκσυγχρονισμός του δικαίου ανταγωνισμού για την ψηφιακή εποχή - Τροποποίηση του ν. 3959/2011 και ενσωμάτωση της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/1 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11ης Δεκεμβρίου 2018 για την παροχή αρμοδιοτήτων στις αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών, ώστε να επιβάλλουν αποτελεσματικότερα τους κανόνες και για τη διασφάλιση της εφάρμοξης λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς και άλλες διατάξεις.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α' ΣΚΟΠΟΣ, ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΙ ΟΡΙΣΜΟΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ

Άρθρο 1 Σκοπός
Άρθρο 2 Αντικείμενο
Άρθρο 3 Ορισμοί
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β' ΠΑΡΑΒΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ - ΕΛΕΓΧΟΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΕΩΝ

Άρθρο 4 Πρόσκληση σε απαγορευμένη σύμπραξη και ανακοίνωση μελλοντικών προθέσεων τιμολόγησης προϊόντων και υπηρεσιών μεταξύ ανταγωνιστών - Προσθήκη άρθρου 1Α στον ν. 3959/2011
Άρθρο 5 Προηγούμενη γνωστοποίηση συγκεντρώσεων επιχειρήσεων - Τροποποίηση παρ. 7 άρθρου 6 του ν. 3959/2011

Άρθρο 6 Διαδικασία προληπτικού ελέγχου συγκεντρώσεων και αποφάσεις της Επιτροπής Ανταγωνισμού - Τροποποίηση παρ. 2, 4, 5, 7, 10, 11, 12, 14 και προσθήκη παρ. 4Α στο άρθρο 8 του ν. 3959/2011

Άρθρο 7 Αναστατή πραγματοποιήσεως της συγκέντρωσης - Τροποποίηση άρθρου 9 του ν. 3959/2011
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ' ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΗΣ - ΑΜΟΙΒΑΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ - ΔΙΕΥΘΕΤΗ-ΣΗ ΔΙΑΦΟΡΩΝ - ΕΠΙΕΚΚΗΣ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ
Άρθρο 8 Τροποποίηση τίτλου του Κεφαλαίου δεύτερου του ν. 3959/2011
Άρθρο 9 Σύσταση και λειτουργία Επιτροπής Ανταγωνισμού - Αντικατάσταση παρ. 1, 2, 3, 7 και 11, κατάρ-

γηση παρ. 15 και προσθήκη παρ. 18 στο άρθρο 12 του ν. 3959/2011 (Άρθρα 4 παρ. 1, 2, 3, 4 και 5 της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/1)

Άρθρο 10 Πειθαρχικός έλεγχος - Τροποποίηση παρ. 2 άρθρου 13 του ν. 3959/2011 (Άρθρο 4 παρ. 2, 3 Οδηγίας (ΕΕ) 2019/1)

Άρθρο 11 Πειθαρχική διαδικασία - Τροποποίηση παρ. 2, 5, 9, 10 και 13 και κατάργηση παρ. 4 άρθρου 13Α του ν. 3959/2011 (Άρθρο 4 παρ. 2, 3 Οδηγίας (ΕΕ) 2019/1)

Άρθρο 12 Αρμοδιότητες της Επιτροπής Ανταγωνισμού - Τροποποίηση παρ. 1 και 2 άρθρου 14 του ν. 3959/2011 (Άρθρα 4 και 10 Οδηγίας (ΕΕ) 2019/1)

Άρθρο 13 Εξέταση υποθέσεων από την Επιτροπή Ανταγωνισμού - Τροποποίηση παρ. 1, 2, 4, 5, 6, 7 και 9Α, προσθήκη παρ. 9Β άρθρου 15 του ν. 3959/2011

Άρθρο 14 Έσοδα και προϋπολογισμός της Επιτροπής Ανταγωνισμού - Αντικατάσταση παρ. 6 άρθρου 17 του ν. 3959/2011

Άρθρο 15 Νομική υποστήριξη μελών και προσωπικού της Επιτροπής Ανταγωνισμού - Αντικατάσταση παρ. 1 και τροποποίηση παρ. 2 άρθρου 18 του ν. 3959/2011

Άρθρο 16 Αρμοδιότητες Προέδρου και Αντιπροέδρου της Επιτροπής - Τροποποίηση παρ. 1, 4 και αντικατάσταση παρ. 3 άρθρου 19 του ν. 3959/2011

Άρθρο 17 Οργάνωση της Επιτροπής Ανταγωνισμού - Τροποποίηση τίτλου, παρ. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 12 και προσθήκη παρ. 13, 14 και 15 στο άρθρο 21 του ν. 3959/2011 (Άρθρο 5 Οδηγίας (ΕΕ) 2019/1)

Άρθρο 18 Ρύθμιση θεμάτων προσωπικού Επιτροπής Ανταγωνισμού - Προσθήκη άρθρου 21Γ στον ν. 3959/2011

Άρθρο 19 Εξουσίες της Επιτροπής επί παραβάσεων - Τροποποίηση άρθρου 25 του ν. 3959/2011 (Άρθρα 10, 11 Οδηγίας (ΕΕ) 2019/1)

Άρθρο 20 Πρόστιμα - Προσθήκη άρθρου 25Β στον ν. 3959/2011 (Άρθρα 13 έως και 16 Οδηγίας (ΕΕ) 2019/1)

Άρθρο 21 Δεσμεύσεις - Προσθήκη άρθρου 25Γ στον ν. 3959/2011 (Άρθρο 12 Οδηγίας (ΕΕ) 2019/1)

Άρθρο 22 Ασφαλιστικά μέτρα - Προσθήκη άρθρου 25Δ στον ν. 3959/2011 (Άρθρο 11 Οδηγίας (ΕΕ) 2019/1)

Άρθρο 23 Συνεργασία μεταξύ των εθνικών αρχών ανταγωνισμού - Τροποποίηση άρθρου 28 του ν. 3959/2011 (Άρθρο 24 Οδηγίας (ΕΕ) 2019/1)

Άρθρο 24 Συνεργασία μεταξύ αρχών ανταγωνισμού κατά τη διεξαγωγή μέτρων έρευνας - Προσθήκη άρθρου

Θέση του κειμένου στη νομοθεσία

- Η νομοθεσία δεν εκδίδεται ψηφιακά, τουλάχιστον όχι πλήρως και δωρεάν
- Άρα δεν υπάρχει index νόμων ώστε ο χρήστης να συναρτά το κείμενο με άλλα σχετικά (δεν μιλώ καν για δευτερογενή νομοθεσία)
- Αλλά και οι τίτλοι μέχρι πρότινος αφορούσαν το Υπουργείο και όχι το θέμα, ενώ πρόσφατα αυτό αλλάζει, π.χ. νόμος 4891/2022 Για την ενίσχυση της αμυντικής θωράκισης της Χώρας (πώς όμως; Και τι άλλο σχετικό; Τροποποιείται κάτι; κλπ)
 - Medical Termination of Pregnancy (Amendment) Act 2021

ΣΥΝΕΠΩΣ

- Η νομογραφία και η νομοτεχνική είναι όροι Ελληνικοί
[όπως και οι όροι πολυ- και κακο-νομία]
- Επανανακαλύφθηκαν στα πλαίσια του επιτελικού κράτους
- Εισάγονται στο Εγχειρίδιο Αξιολόγησης Νομοπαρασκευαστικής Διαδικασίας
- Εφαρμόζονται σταδιακά στην πράξη

Ελλάδα, ακούς;

Για να εισαχθεί η ακρίβεια χρειάζεται:

- Αναγνώριση των νομοθετικών κοινών
- Επικοινωνία κατ' αναλογία προς αυτά
- Σύνταξη χρηστοκεντρικού κειμένου νόμων
- Σύμπραξη διεπιστημονική
- Τελικά, αλλαγή νομοθετικής νοοτροπίας

CLARO???